

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. Egyes számára 10 kr.

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felülsz szerkesztő és lapfőigazgató:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó: Papp György, Gyulafehérvár

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Püsp. Lyc. nyomda
Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

Pax.

A nemzet erkölcsi közé tartozik a feledés, valamint az, hogy megbocsát ellenfeleinek.

E tulajdona emeli fel a magyar nemzetet más nemzetek fölé, s mert nem bosszúálló, nem haragtartó, teszi azzá, a mi, t. i. vezetővé.

A nemzeti jelszó a béke szava, melyet még akkor is hangoztatott, a midőn a különböző nemzetiségek féregként akartak testébe kapaszkodni, de a melyek felett diadalmaskodott, és a mult veszedelmeiből tisztulva, erősödve került ki.

Ellenségei nem tudtak felszínre jutni, — megtanulták azt, hogy a magyar nemzet kormányzása nélkül élni nem lehet.

A mult idők szomorú napjai folyton emlékembe vannak, s valahányszor a haza egyes helyein elpusztultak az utókor által dicsőítettnek, nem tehetem, hogy a hamisítatlan történelem egyes eseményeit fel ne jegyezzem.

Ötven éve mult, hogy a zalathnai magyarok és románok az akkori zavaros időben egymással békét kötöttek.

Ritka eset az, a mi itt történt, t. i. hogy a béke a magyarok kipusztításával végződjék; ily békét a vad csordák széles e hazában más helyt nem kötöttek.

1848. október 23-án Zalathna vérfürdő helye lett az ott lakó magyaroknak és kamara tiszteknek.

Egy egykorú író hátrahagyott jegyzete szerint e napon gyűlt egybe az oláhság s a zalathnai nemzetörökhöz intézte a felhívást: „Zsos cu annéla pacse.”

A nemzetörök lerakták fegyvereiket, melyeket e tribunok a nép közt osztattak szét, — ekkor az oláhság megtámadta a védteleneket, Zalathnát felgyújtotta — a magyarok a katolikus templomba menekültek, s miután ez is felgyújtott, onnan kiszabadulva egyenest Gyulafehérvárra vették útjokat, folytonosan üzetve a vad csorda által.

Zalathnának 2000 polgára pusztult el egy napon.

A Preszáka felé futókat egy csapat oláhság kísérte, kiknek a névtelen író feljegyzése szerint Dobra Péter zalathnai prokátor volt vezetőjük.

Az úton haladva az oláhság azt követelte, miként a sárga-fekete lobogót készítsék el, s e mellett haladjanak.

Véletlen sorsa volt talán a menekülőknél, hogy egy fekete halotti leplet kerítettek, melyen egy halálfeje volt, és ezt tüzték karóra.

A vad csorda azt hitte, hogy a magyarok halálát akarják magukat védeni, Preszáka egy kertbe szorították be őket, itt a nőket a férfiaktól akarták külön választani, s midőn látták, hogy a férfiak védeni akarják magukat és családjukat, akkor Dobra Péter vezényszavára a tömegbe lőttek, mely jel volt arra, hogy szabad a vérengzés, s így eredménye az, miként 685 magyar lett ott legyilkolva, különböző kínzások mellett. — Ez az egykorú író feljegyzése.

A zalathnai katolikus papot a templomban az oltárnál gyilkolták meg, a szentséget elrabolták, de a mint ugyanazon író megjegyzi, a rab-

lónak hazaérve belekifordult, s ekkor a nép papját kérte arra, hogy az elrablott szentséget vigye vissza, de ahhoz senki sem mervén nyulni, csak a nyugalom helyre álltával lett az újból visszaadva.

A 685 legyilkolt magyar család között volt Lukács Béla édes atyja és anyja öt gyermekével.

Magát a hatodik gyermeket dajkája mentette meg.

És ötven év múlva a megmentett gyermek emel emléket szülőinek, testvéreinek és a hazáért elhaltaknak sirhantja felett — e jelszóval „Pax.”

Ötven év múlva írja fel az emlékre a Zalathnán elpusztult 2000 magyar előtt ármányosan kimondott szót, de nem úgy, a mint akkor, hanem maradandólag a béke valódi értelmében.

Pedig sokat kellett feledni Zalathnának. Szép magyarsága egy napon pusztult el, vagyona elpredálódott, a kik Fehérvár felé menekültek és a preszákai vérengzésből szabadultak, az akkor várparancsnok kiszegzett ágyúival találkoztak, míg nagy későre átlátván a tévedést, a sebesültek gyógykezelésben részesültek.

Egy szemtanu állítja, hogy egy gazdag mézszáros 6 éves fiának derekára csavart vászonkötelékben akarta megmenteni 600 darab aranyát; a fiú megsebesült s midőn a Platz-Major Knebel őt ápolásban részesítette, a 600 drb. aranyat is őrk megőrzésképen magához vette.

A menekülők vagyonukból fosztattak ki.

Maga Zalathna városa teljesen leégett, közel kilencz millió olvasztott és nem olvasztott arany lett az oláhok martaléka, 32 kamarai tisztet foglalkozás közben öltek meg.

T A R C S A

Balassa Bálint szerelme.

A magyar irodalomtörténetnek egy kimagasló, leghatasosabb alakja gyarmati és kékkői Balassa Bálint, a „magyar Amphion,” kinek neve irodalmunkban új és nagy időszakot nyit meg. Születése, virágzása és halálának ideje a XVI. század második felére esik s fennmaradt szerelmi és vallásos költeményei minap is tűnődő solitairek a magyar szerelmi és egyházi lírában.

Balassa Bálint régi nemesi családból származott. Nagy atyja Mohácsnál esett el; atyja zólyomi főispán, bányavárosi főkapitányt kir. főkomornok volt.

Balassa azt a kort, melyben a szív megszólal, mint maga is mondja, Eger környékén élte át: itt vult ki számára a szerelemnek „szép pünköszt rózsája.”

A nő, ki Balassát költővé tette, a kit — bár olykor-olykor egy-egy „szekfü szép viola ajkairól is szedte az édes mézet” — élete fogytáig szerelt, a kit Julia néven halhatatlanná tett: Losonczy Anna volt, Losonczy István leánya, Ungand Kristóf egri főkapitánynak, később (1578—1583.) horvát bánnak törvényes felesége.

Adatokkal nem rendelkezünk, hogy és miként kezdődött a viszony Ungandné és Balassa között, de ama borongó költeményekben, melyeket a Radnászkycodex alapján Szilády Aron. tett közzé, találhatunk némi útbaigazítás és támpontokat.

A költemények között van egy versszak, melyből azt következtetjük, hogy Annáért Balassa már az időben „olthatatlan lánggal” égett, midőn Anna még hajadon volt és szomjúhozó szemei ott csüggték az ifjú lány bájain.

„Szeretője után kesereg szívébe,
Kit más szűz kezére
— Mint tudatlan ember — ok nélkül ereszte.”

Szemrehányást tesz, a miért „bucst adott neki,” pedig tudta róla, hogy nem volt, „kettős szíve” . . . e tudat, reménytelenség s az egyedüliség bánata mindentüvé elkísérik.

Egyik költeménye így hangzik:

„Tulajdona vagyok, szabad én velem.
Rabja vagyok, megyek? ha megöl is engem.”

Majd bevallja, hogy a szakadást ő idézte elő s ez a tudat igen fáj neki, a megbánás nehéz teherként nyomja szívét:

„Igazán történt ez is méltán én rajtam.
Mert ok nélkül magam búcsút neki adtam,
Szegényt háborgattam,
Hozzám való nagy szerelmét semminek tartottam.”

Ez a tudat kétszeresen fáj szívének és Annáért, kit könnyelműen e idegenített, miután a lány férjhez ment, még lángolóbb szerelemre gyulad. Megható az az ének, melyben a költő a válás tépő fájdalmait szedi rimékbe. A kinek a mindenható Isten fogékony szívét adott, az e klaszikus, lemondásteljes, borongó költeményt olvasván, érzi, mily sajnó sebet tár fel, melyből a párja-vesztett férfiú zokszavai emelkednek fölszínre, melyben földült érzelmek háborgóak. . . .

Ugy látszik, később Ungandné és Balassa Egerben összekérültek s valószínűleg a régi jó viszony helyreállott köztük, de Balassa kénytelen háboruba menni s a „rég szeretőt” elhagyni. A hadviselés rosszul ütött ki Balassára, mert foglyul ejtették. Báthori udvarába került s alig szabadult ki a fogságból, elvesztette atyját s családi viszonyai és megférhetetlensége egyik bajból a másikba döntöttek. Azonban Ungandné, ki férjét Horvátországba követte, nem felejtette el. Vándor madarakra bizza szívbéli vallomásait, futó csillagokból les hirt a szépséges asszony felől. A harag és gyanúsításokra, melylyel Anna viseltetik iránta, így felel lovagköltőnk,

„Hogy hagynálak téged,
Hisz elmében forog szüntelen szerelmed?!”

S aztán e gyönyörű szavakban ad képet lelkének állapotjáról:

„Régfől fogva égvén, lassan-lassan fogyok.
Szinte mint magától gyulladt fa vagyok,
Titkos szerelemtől
Mint a tűz hevségétől
Fa, úgy én is úgy száradok.”

Az 1584-ik év vége előtt, 35 éves korában, gondolt egyet Balassa és nyilván azért, hogy nemes családjának magva ne szakadjon, nőt vett Várdai Mihály kir. főpolárnok özvegyét, Dobó Krisztinát, az egri hős leányát, ki vele testvérgyermek volt s kivel a lehető legboldogtalanabb házasságot élte. Sógora, a kapcsi Dobó Ferencz, visszatartóztatta nővérének vagyonát, a rokonság vérbűnnel vádolja őt. Az „enyim-tied-övé” kérdései, pörpatvar végképen elkeserítik életét, majd egészsége is hanyatlak s végre felesége gersei Pető Gáspárért hűtlentül elhagyja s a költőt a szegényvállalások (vagy talán itélet!) számkivetésbe üzik. Önkényes kivonulásra mutat egyik költeménye, hol Istenhez ekként fohászkodik:

„Könyörgök: nekem is hogy légy már vezérem
Mert im bujdosni űz a nagy bú és szemérem . . .”

S hogy „a felesége idegenségét és hamisságát észbe kezdte venni, kin elkeseredvén és jutván annak a szerelmesnek igazsága eszébe, a kit ok nélkül bolondul elhagyott volt feleségéért,” régi szerelmének nagy tüze njra fellobban, vádakkal illeti önmagát és szerelmének régi tárgyát Julia néven magasztalja. S hogy Julia nem erdélyi főrangú hölgy, mint Toldy és Thaly hitték, ki-tűnik a LIV-ik költeményből, hol szép Julia-Annát említ és több költeményének tartalmából és vonatkozásából is ezt következtetjük. Azonban késő volt. Sok könyörgésére, „szép leveleire” semmi válasz sem érkezett s ő maga is kezdte belátni, hogy hasztalan eped. A szép asszony úgy látszik, fogott magának egy másik lovag-költőt.

Mint a hajszolt vad, fut Balassa. Bejárja Erdély földjét, majd Bécsbe indul s lopott gyönyörökben keres gyógyírt. Szilaj érzékisége behajítja a szerelem posványába. Majd ismét bujdosásra adja fejét, sőt öngyilkosságra is gondol, de vallásossága nem engedi annak keresztül vitelét. Bujdosásának végső célja úgy látszik

És mindennek daczára borítsunk fátyolt a multakra, legyen „Pax.“

Bocsássunk meg azoknak, kik akkor emelték fel kezeiket uraik ellen, a midőn őket önállókká tették.

Nyujsunk békejobbot feléjük, s akkor talán ők is észre térve létesül a valódi béke Sz.

A toll.

A napokban országszerte lefolyt impozáns Petőfi-ünnepségek Magyarhon nagy tollforgató gárdáját mozgásba hozták. A hol költőt ünnepelnek, ott bizonyára nem hiányozhatnak a költők és írók. Rövid időre az irodalom dominálta a helyzetet, az íróvilág foglalkoztatta a közvéleményt, a mi jó részt nem is a Petőfi-évfordulónak tulajdonítható, hanem inkább annak a körülménynek, hogy éppen benne vagyunk az u. n. uborka-szezon kelős közepében. Bezzeg, lett volna löversenyévad vagy csak egy kis politikai háborgás, bizony siettek volna ledarálni azt az egy dikiós napot Segesvárról, hogy aztán hajrá! teljes érdeklődést fordíthassanak Tokióra vagy tudom is én, micsoda nevű gebére vagy pedig lázas örömmel tovább gyönyörködjenek Széll-Thun bajvívásában . . .

A teljes szélesűnd tehát kedvezett az ünneplőknek. Egy pillanatra Magyarország is észrevette, hogy neki is vannak írói, meg irodalma, talán éppen oly rohamosan fejlődő irodalma, mint bármely más nemzetnek.

Ezt már régen észre kellett volna venni. Sőt nemcsak észrevenni, hanem állandóan szemmel is tartani, segíteni s pártfogolni, nem pedig teljesen magára hagyni. Mert im be kell vallanunk a csúnya igazságot: a magyar irodalom magára van hagyatva, hogy jobban se kell. Ha boldogul, jó; ha pedig elcsenevészedik, az se baj. — E szavakban nyilvánul az általános érdeklődés az irodalom iránt. Hiába mondjuk például, hogy a sajtó — az irodalom egyik hatalmas ága — nagy hatalom; ez másutt természetesen úgy is van, de nálunk az ördög se hiszi el. Hiába mondjuk továbbá, hogy a könyvek kelendőse az illető nép műveltségét és jólétét jelzi; ez másutt persze úgy is van, de nálunk senki sem vásárol rendszeresen könyvet, ha csak azt nem akarja, hogy bolondnak nézzék.

Szomorú viszonyok ezek. Ember ezen nem tud segíteni, mert mindhiába kürtöljük világgá a jelszót, hogy „pártoljuk az irodalmat!“, mindhiába adunk közre lapjainkban hangzatosnál hangzatosabb előfizetési felhívásokat, a közönyt bizony ezzel meg nem törjük s a toll embere továbbra is kesereghet az irodalmi állapotok áldatlanságán. Így esik meg azután, hogy a kevésbé erős lelkű író sokszor áruba bocsátja a szent fegyvert: a tollat, csak hogy zsebébe üresen ne kellessen látnia.

Lengyel ország volt s alighanem Krakóban telepedett le s innen talán a Visztulán hajózva, ellátogatott a tengerpartra, a hol a hullámzó tenger látása ismét csak eszményképére s a miatta szenvedett kinokra emlékezteté s az imádott hölgynek alakja a legtisztább fényben jelenhetett meg előtte. Egy 1582-ben Danzigban megjelent könyv első lapján Deák Farkas Balassának következő sorait találta.

„Sebes tenger habja
Julia haragja,
Kinek vagyok ő rabja;
Lelkemet kívánja
Olthatatlan lángja,
Mint a párducz prédája“ . . .

Az ötödik tél után visszatért hazájában. Háromszáz esztendeje. Április végén ott találjuk Mátyás kir. herceg hadánál, mely május elején indulandó volt a török kézre jutott Esztergom ellen, Bajsa mellett. A hadsereg 35 ezer főből állott, azonkívül 15 ezer magyar lovasból s még a beteg magyar főurak is odaviitték magukat. Balassa Bálint testvérével, Jánossal a dunántúli ezredekhez osztatott be, melyeknek élén a hős Pálffy Miklós állott. Május hatodikán kezdték a várat lövetni és 19-én heves rohamot intéztek a vízvárosnak délkeletre dőlő fala ellen. Ma ott széles út vezet a boldogult Simon hercegreprimás költségén helyreállított, főséges bazilikába föl s nagylevelű tiliák sutognak...

„Ezer puskánál, szakállasnál és taracznál többet lőttem hozzám“ — írja Thurzó György, ki szintén részt vett az ostromban. — „A német gyalog futamodot volt meg. Mind balkéz, mind jobbkez felől sok hullott el mellettem; de mégis az Ur Isten békével és jó egészséggel meghozta. Ő felségének egy főemberének Kurcznak a lábát lőtték által, Balassa Bálint is sebes . . .“

Mig az ostromlók az ellenséges golyók és bombák zápora elől egy kőfal mögé húzódtak, Balassa mindkét lágyékát golyó fúrta át. Midőn a borbélyok sebé vizsgálták és eszközeikkel illették, Virgilius eme szavait sutogta: „Nunc animis opus est Aeneae nunc pectore firmo!“ Május 27-én meghala. Utolsó szavai ezek voltak: „Krisztus meghalt értem, miért kételkedjem! Uram, a Te katonád voltam, a Te seregében jártam!“ . . .

K. B.

Az irodalom pártolása, az újságok járatása — pénzáldozatokat kíván. A pénzt pedig nem igen vesztegetik manapság, tehát jól meg szokta gondolni minden ember, hogy hová adja. E részben tehát nem is csodálható annyira, hogy a toll munkája nem találja meg az igazán megillető jutalmat. Mert nem veheti senki rossz néven, ha előbb kenyérre gondolunk és csak másodsorban keresünk magunknak szellemi táplálékot.

A hiba tehát az irodalom pangásánál ott leledzik, hogy nincs elegendő pénz. Hazánk e tekintetben még szegény és megkívánja, hogy előbb egyéb más országos bajait orvosoljuk, előbb gazdaságilag, iparilag és kereskedelmileg lendítsünk rajta és csupán aztán gondoljunk az irodalomra. Különbösen is a literatura ezek nyomán s ezekkel kapcsolatban magától megismosodik. Mert az természetes, hogy ha nagyobb pénzforgalmat fogunk tapasztalni népeink összes rétegében, akkor majd több garas is fog jutni a toll emberei számára.

Addig a toll csak végezze magasztos hivatását s jutalmáról mondjon le — egyelőre.

A mi az irodalom hivatott harcosainak anyagi és erkölcsi hátrányára szolgál még, az a mindjobban elharapódzó dilettantizmus. Manap mindenki, a ki csak némileg ismerős a hettivetés művészetével, irogat. De nem ám úgy, mint a régiek tették, t. i. az asztalfiók számára és tisztán önmaga mulatságára, hanem szellemi termékeit minden rostálás nélkül siet kivinni a nyilvánosságra. A sok rossz könyv így keletkezik és így veszti bizalmát a közönség az irodalom iránt. No de ezen sem lehet segíteni, miután nem lehet törvényileg szabályozni, ki írjon, ki ne? . . . Ez személyes szabadságában áll mindenkinek.

Ujdonságok

Gyulafehérvár, 1899 augusztus 10.

— **Áthelyezés.** Gróf Sali Sewir köztisztvisletben álló százados Leibachba helyeztetett át.

— **Hymen.** Ismét egy örvendetes eljegyzési hírt közölhetünk lapunk t. olvasóival. Mint ugyanis értesülünk, Moskovitz H. takarékpénztári pénztáros kedves leányát, Moskovitz Relli kisasszonyt eljegyezte Kohn Bernárd vale-marei birtokos és kereskedő. Az eljegyzés vasárnap történt meg szűkebb családi körben. Boldogságot és állandó szerencsét kívánunk a szép jegyespárnak.

— **Eljegyzés.** Gelb János, a Knarr és Grand nagykereskedő cég tagja, f. hó 6-án vasárnap eljegyzését tartotta Nuszbaum Róza kisasszonnyal, Nuszbaum Hermán alvinczi kereskedő bájos leányával. Gratulálunk.

— **Külön vonat.** A preszákai teleplezési ünnepélyen Gyulafehérvárról sokan fognak megjelenni. Külön vonat fog a kirándulók rendelkezésére állani mely reggel 1/28 órákor indul a belvárosi állomásról.

— **Baleset.** Krammer tüzér alezredesnek lova a katonáknak a gyakorlat utáni diszponálás közben, megbokrosodott, az alezredeset levetette, minek következtében az alezredes lába eltört, hordágyon kellett bazaszállítani.

— **Szomorú évforduló.** Az idei 50-ik évforduló sok szomorú napja közt egyik legszomorúbb, legfájdalmasabb emlékü: a világosi fegyverletétel évfordulója.

Ennek a gyászos emlékeztető napnak ötvenediké f. hó 13-án, vasárnap lesz.

Ekkor lesz ötven esztendeje, hogy Világosnál meghódolt a magyar az orosz túlerő előtt. Az osztrák előtt nem bódolt meg, ötven év előtt azt csak verte a magyar.

Valjon minő módon fogunk emlékezni e napon a fegyverletétel, a meghódolás szivtépő momentumáról? Talán nemzeti gyászünnepet fog tölteni az ország? Dehogyan.

Aldozni fogunk a Hentzi emlékének.

Ki fog vonulni az egész budapesti helyőrség, harsogni fog a Gott erhalte unser Kaiser, parádés lépésekkel fog eldefillirozni a sötét Hentzi-szobor előtt a magyar főváros helyőrsége, csupa magyar ezred, diszlóvások fognak eldőrdülni annak emlékére, a kit minden magyar megvet és átkoz s e nagy parádét vezetni fogja — a magyar királyi honvédség főparancsnoka József főherceg ur!

És te nagy székelly rabonban, harsogó szavú Ugron Gábor, hol vagy, hova tűntél, hogy eltűnni hagyod ezt az ünnepélyes arculásapását nemzetednek, a magyar nemzetnek?

Hát te nemes gróf Apponyi Albert, vezére a nemzetnek, elnémetül-e vagy szintén elfeledted már egykori beszédeidet? . . .

Szomorú évfordulóra virradt vasárnap a magyar.

— **Élénk heti vásárjaink** vanna a múlt hó közepe óta. Nagy hozatal van gabonában és másféle

terményekben s a vételkedv is meglehetősen jó. Takarmány- és fapiacunk bozatal tekintetében nem valami gazdag, a disznópiacz pedig — teljesen üres, mert zár alatt áll egy pár betegedési eset miatt. Baromfiacunk azonban oly élénk és hozamús, hogy párját ritkítja Zöldség szintén bőven kerül a piacra. Szóval nem panaszkodhatunk heti vásárjaink miatt, csak a pénzhány érezhető még mindig városunkban.

— **Tánciskolai zárvizsga-estély.** Kovács Tivadar balletmester f. hó 12-én fejezi be a Papok-kertjében levő ujonnan épült táncteremben 6 heti tanulmányát. A salon és műtánczok ama szép műsora, melyet a kibocsájtott meghívóban láttunk, kellő biztosítékát helyezi kilátásba Kovács balletmester sikeres működésének. — Közönségünk megszokta Kovács lelkiismeretes törekvését és reméljük, számosan fogják megjelenésük által leróni működése iránt való elismerésük adóját. — A táncvizsga műsora ez: 1. Polka francaise 2. Kreutzpolka. 3. Keringő (Valzer.) 4. I. Francia négyes. 5. Csárdás. 6. Grazianna. 7. Mazur polka. 8. Lanciers de la Cour. 9. Pas de Quatre. 10. Pas de Patineur. 11. Boston. 12. Gyorspolka.

— **Öncsonkítás.** Folyó hó 6-án a 82-ik ezred egy közlegénye szolgálati fegyverével térdbe lőtte magát, s így annyira súlyos sértést követett el magán, hogy szolgálatot nem teljesíthet.

— **E. Kovács Gyula.** Szomorú kötelességet

kell teljesítenünk. Megemlékezést tartozunk tenni egy magyar színművész haláláról, a kit bár Kolozsvár vallott magáénak, de azért az egész országé, s így a miénk is volt ő. Nálunk is megfordult, itt is játszott, illő tehát, hogy mi is szenteljünk néhány sort dicső emlékének. Az esemény már nem mai keletű s nemcsak városunk de talán az egész Európa tudomást vett róla s így annak részleteit elhagyjuk, csupán azt jegyezzük fel, hogy a jelen kor legnagyobb színművésze, E. Kovács Gyula, nincs többé.

Halála Segesvárt, Petőfi Sándor koszorús költőnk és magyar szabadságharcosunk elestének színhelyén történt egész váratlanul. Petőfi elestének 50 éves emlékünnepén szavalt, s szavalata heve oly lángot vetett keblében, mely elhamvasztá az egész embert. Összeesett s rövid pár napi önkivületi szenvedés után meghalt.

Temetése páratlan részvét mellett történt meg e hó 6-án Kolozsvárt. Kora reggeltől valóságos néprándolás indult meg a nemzeti színház udvarán, a színpad bejáratánál felállított ravatalhoz, mely roskadozott a virágoktól.

A temetési szertartás délután 3 órakor kezdődött. Ezrekre menő közönség állotta körül a színházat, a ravatalnál ott volt egész Kolozsvár. A színház kardalának éneke után Szász Gerő mondott imát, a szintársulat nevében Szentgyörgyi István, az elhunytak negyven évig pályatársa beszélt megindítóan. A nemzeti színház nevében Ivánci Jenő szólt. A gyászenek után a roppant nagy menet megindult a temetőbe. A koporsót a szintársulat férfi tagjai vitték. Valamennyi felekezet harangja szólt. A sirnál Bartók Lajos beszélt a Petőfi társaság nevében. Gyönyörű beszédét a következő szavakkal végezte:

„Összeomlása az idealizmus győzelme. Isten uja: az intett s magához szólította őt egy fényes hímőke által: most halj meg fiam, mert most halálad megtetézi egész pályád dicsőségét. Diestelen élet után nem nyerhetni ily dicső halált. Halálad most jutalom lesz egész életed szenvedéseire. A nagyok szíve gyermekét és gyengéd, bizó és önteláldozó, csupa érzés kuttorára; szétáradó lángból állanak; mint a napok; ha kihültek, megszűntek lenni, de ő végső pillanatig izzón hevülve, gyújtott tavaszt és nyarat teremtvé s úgy enyészett el tényt pazarolva. Nem mint egy szűkkeblű fűsvénynek kiürlt, hideg és sötét erszénye volt az ő szíve. Kik e hazában idegenül néztek a magyarra, mutassatok ti föl, hasonló alakokat, ha életre számítottok és számítani akartok a nemzetek családjában. De míg ily koporsóba hullhat újra meg újra könnye, míg történelme ily harcosokat emelhet egyszerű sirjaikba: addig azt hiszitek, ily nemzetet el lehet temetni? oh nem! A magyar költészet, művészet, hősiesség munkaköre ismét új névvel gazdagodott. Az ő neve új legenda, fél század múltán tovább fűzi Petőfiét. Nem lehet elszakítani nevét, emlékét, koszorúját az övétől. Hamva itt pihen városában, hol élt; szelleme ott jár Segesvár mezején, hol elesett. Bajtárs! bajtársaid a magyar írók, a magyar művészek és közönséged, az egész ország, eljöttünk most ide hozzád, s eljárunk majd oda hozzád! Dicsőítsük, követjük, irigyelhetünk, de ne sirassunk. Isten veled!“

A temetés alatt az összes üzletek zárva voltak, és azon nap sem a kávéházakban, sem a vendéglőkben nem volt zene s a kisebb daltársulatok sem tartottak előadást. Kovács Gyulát gyászolta az egész város . . .

— **Az anya arczképe.** A legutóbbi spanyol amerikai háború alkalmával az amerikaiak egy nagy titkózethez készültek. Épen elhangzott a sorakozásra hívó parancsolat, mikor egy fiatal matröz kabátja a tengerbe esett. A matröz a tiszt elé állt és kérte, engedje meg, hogy kabátját a vízből kihozhassa. A tiszt

nem engedte meg; de azért a legény a hajó másik oldaláról engedelem nélkül mégis beleugrott a tengerbe, kifogta kabátját, visszauszott a hajóra és azon vízesen oda állt társai közé a sorba. Az engedetlenséget a katonaságnál igen szigorúan büntetik. Azért a matrózt elfogták és az ütközet végével több évi börtönbüntetésre ítélték. Az ítéletet a parancsnoknak alá kellett volna írnia. De előbb megkérdezte az elítéltől, hogy miért szegte meg a tilalmat. A matróz kabátja zsebéből egy kis képet vett ki és a hatalmas parancsnoknak e szavakkal nyújtotta át: Anyám arcképe. Később elmondta, hogy anyja arcképét semmi áron sem engedte volna a tengerbe veszni. A parancsnok megcsókolta a matrózt, szabadon bocsátotta és így szólt: Az a fiú, a ki anyja arcképeért feláldozza életét, a hazájáért is feláldozza azt. Azért a fiút nem kell vasra verni és börtönbe vetni.

— **Országos tűzoltó kongresszus.** A jövő héten, augusztus 15-én lesz Brassóban az országos tűzoltókongresszus, a melyre az ország minden részéből mintegy 800 tűzoltó jelentkezett. A brassói polgárság nemzetiségi különbség nélkül tárt karokkal fogadja a vendégeket, a kiknek elszállásolásáról és megvendégeléséről gondoskodtak. A kongresszust megelőzőleg augusztus 14-én tűzoltó-verseny lesz, a melyre értékes díjakat tűzött ki Brassó vármegye, a város és a hölgyek. A másnapi közgyűlésen a tűzoltó-intézménynek több életbe vágó fontos kérdését vitatják meg. A kongresszus befejeztével ünnepélyek és kirándulások lesznek. A központi elnökség és a választmány tagjai augusztus 11-én utaznak el a fővárosból Brassóba.

— **Lövöldöző cigányok.** A múlt csütörtökön este felé a Nagy-Enyedről Csombordra vezető úton néhány részeg bagói cigány duhajkodott és lövöldözött revolverből. Krisztea Juon mezőőr kérdőre vonta és figyelmeztette őket, hogy ily botrányos viselkedés nyílt országos úton nem tűrhető. Erre a részeg csorda rátámadt a mezőőrré és egyikük, névszerint Ávrám Tódor, 21 éves tömlőcőt ült gazember, úgy Krisztea, mint a segítségére siető Molnár György vasuti őrt, revolverével úgy összelövöldözte, hogy Krisztea halva maradt a színhelyen, Molnár György pedig három súlyos sebbel került a kórházba. Pórus járt a szintén segítségre siető Sárdi József is, kit a többi cigány bottal vert össze úgy, hogy az is kórházban fekszik. A cigányok a hőstett elkövetése után kerekelt oldottak, de közülük öt, névszerint Ávrám Tódor, a főbűnös. továbbá Bambu Tódor, id. és ifj. Lakatos Nátyi és Lakatos Adám, még aznap a csendőrség kezei közt voltak, akik alig tudták őket a feldühödött nép rögtönítélkezésétől megmenteni. Előkerült a revolver is, egy rozoga 9 mm. jöszág, mely egy ember halálát idézte elő. Szerencsés volt Molnár György, mert mindkét lövés a bőr alatt futott végig és nemesebb részt nem sértett. Az eset folytatása a bíróságnál lesz.

— **Az új ötkoronások.** Az új koronás papírpénzzel egyidejűleg hozzák majd forgalomba az új ezüst ötkoronásokat. Ezek is valamivel nagyobbak lesznek, mint a forintok; az ötfrankos nagyságát ellenben nem érik el. Egy kilogramm ezüstötvényből $41\frac{2}{3}$ darab lyen egyenkint 24 gramm súlyú ötkoronásat fognak verni. Az öt koronás 21.6 gramm színezüstöt fog tartalmazni, míg öt darab egykoronás összesen csak 20.875 gramm színezüstöt tartalmaz. Tehát egy ötkoronásban 0.725 grammal több a színezüst, mint öt egykoronásban; szóval az ötkoronás érem minden koronájának külön mintegy 3.48 fillérrel nagyobb lesz a beleértéke, mint a mekkora az egykoronás belértéke. Magánforgalomban mindenki köteles 250 korona összegéig elfogadni az ötkoronásokat. Vagyis ötven darabot.

— **A gyulafehérvári kir. törvényszék** 1899. évi augusztus hó 19-én árlejtést tart a könyvkötői munkák és fa szállításának biztosítása céljából. A részleteket illetve feltételeket megtekinthetik az érdekeltek az elnöki irodában.

— **Hivatalos rész.** Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsa részéről ezenel közhírré tétetik, hogy az 1899/1901 évi érvényesítési záradékkal ellátott III. oszt. és a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok adójára vonatkozó adókiivetési listák a városi adóhivatal helyiségében 8 napi közszemlére kitétetett a végből, hogy az abban kivetett általános jövedelmi pótdadót érdekelt adózók betekinthezzék és a netáni téves kirovás ellen teendő felelősségeket közvetlenül a nagy-enyedi m. kir. pénzügyigazgatóságához 15. napi záros határidő alatt benyújthassák. Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsától 1899. augusztus hó 5-én. No v á k polgármester.

— **Egy kis statisztika.** A m. kir. központi statisztikai hivatal „Havi Közleményeinek” most megjelent június havi füzetéből vesszük június hónap népességéről a következő érdekes és tanulságos adatokat:

A magyar birodalomban élve született 58.605 gyermek, halva 1186. Hét évvel fiatalabb korban 17.71%-en, hét évvel idősebb korban 18.617-en baltak el, úgy, hogy a halálozások összes száma 36.334, a népesség természetes szaporodása tehát 22.271. Csupán a tulajdonképeni Magyarország népességét tekintve azt találjuk, hogy június havában a népszaporodás közel 8000-el több, mint a múlt év ugyanezen hónapjában; 7000-el több most a születés s közel 800-al kevesebb a halálozás. Kedvezőtlenebb eredményre jutunk, ha a múlt év első felének népességét a folyó év ugyanezen időszakának népességével hasonlítjuk össze. Ekkor ugyanis azt látjuk, hogy az idei szaporodás a tavalyi mögött 4500-al maradt el. A születések aránya legmagasabb volt a Tiszántul, legalacsonyabb a Dunántul. A megyék közül Szilágy mutatja a legmagasabb arányszámot, a legalacsonyabbat Baranya tünfeti fel. Városi törvényhatóságaink közül a születések számaránya tekintetében Szatmár-Németi áll az első helyen, az utolsón Komárom. A balandóság a Tiszántul volt a legnagyobb, míg a Dunántul, a Tisza és Maros szöge és Erdély egyenlően kicsiny arányszámot tüntetnek fel. A megyék közül Szabolcs mutatja a legkedvezőtlenebb, Liptó a legkedvezőbb arányszámot. Városi törvényhatóságaink közül aránylag a legkevesebb haláloset Hódmező-Vásárhelyen történt, a legtöbb Pozsonyban. A szaporodás a legnagyobb volt a Tiszántul, legkisebb a Dunántul. A megyék közül Szilágy, a városok közül Keeskemét szaporodott legjobban. A legkisebb szaporodást a megyék közül Gömör mutatja, 7 városi törvényhatóságban: Selmeczbányán, Pozsonyban, Székesfehérvárt, Baján, Ujvidéken, Temesvárt és Marosvásárhelyt pedig fogyott a lakosság.

Házasságokról a következő érdekes számok beszélnek: Június havában a magyar birodalomban 11.684 házasságot kötöttek, a mely számból Horvát-Slavonországra 995 házasság esik. Csupán a magyar anyaországban kötött 10.689 házasságot véve szemügyre, azt látjuk, hogy aránylagosan a legtöbb házasságot a Tiszán innen kötöttek, a legkevesebbet pedig a Dunántul. A vármegyék közül Ugocea mutatja a legmagasabb arányszámot, a legalacsonyabbat pedig Kis-Küküllő tünteti fel. A városi törvényhatóságok között Marosvásárhely áll az első helyen, az utolsón Keeskemét. A magyar birodalomban júniusban 1287 vegyes házasságot kötöttek. Ebből Horvát-Slavonországra mindössze 29 vegyes házasság esik. A keresztény-zsidó házasságok összes száma 29, ebből 13 esetben keresztény nőlegény vett el zsidó lányt, 16 esetben pedig keresztény lány lépett zsidó nőlegénnyel házasságra. A magyar anyaországban kötött 1258 vegyes házasság 17%-ában (210 esetben) jött létre megegyezés, még pedig 108 esetben az apa, 102 esetben az anya vallása javára. A legtöbb megegyezés, számszerint 134, a római katolikus vallásnak kedvez, a református fél javára 34, az ágostaiera 20, a görögkatolikuséra 13, görögkeletiére 7 megegyezés létesült. A 29 keresztény-zsidó házasság közül 11 esetben létesült megegyezés, 9 esetben a keresztény, 2 esetben a zsidó fél vallása javára.

A betegségekről, halálozásokról a számok a következőket mondják: Június havában a gümőkórnak 5.595, a torokgyiknak 554, a kanyarónak 780, a számarhurtnak 581, a vörhenynek 684, a hasi hagymáznak 349 halottja volt. E számokból, a melyek mindegyike az előző hónaphoz képest csökkenést mutat, Horvát-Slavonországra 659 gümőkórban, 78 torokgyikban, 40 kanyaróban, 86 számarhurttan, 54 vörhenyben és 51 hasi hagymázban elhalt egyén esik. A mi magát a magyar anyaországot illeti, a gümőkórnak legtöbb halottja (990) a Duna-Tisza közén volt (magában Budapesten 239); a legkevesebb (502) a Tiszán innen. A torokgyik legtöbb áldozatot (106-ot) a Dunán innen szedett, a legkevesebbet (27-et) a Tisza-Maros szögén. A kanyaró legerősebben a Dunán inneni megyékben pusztított, a hol 273 halottja volt, míg a Tisza-Maros szögén csak 38. Számarhurttan legtöbb (97-en) a Dunán inneni megyékben haltak el, a legkevesebbet (22-en) a Tisza-Maros szögén és a Duna-Tisza közén (29-en), A vörheny legtöbb halálozás (129-et) a Duna-Tisza közén és (123-at) a Tisza-Maros szögén okozott, a legkevesebbet (41-et) Erdélyben. A veszettségnek június hónapban 6 áldozata akadt.

Igaz mondások.

Kicsinyes lelkekben a nagy dolgok is csak kicsinyességeket kavernak föl.

A férfi mindig számszorosan látja a botlást, amit a nő bevaltott neki.

Bérletre élünk, a világ vendégfogadó, testünk kölcsönruha.

A hiúság.

Karr.

Mondj egy nőről bármi rosszat,
Hogy makacs, bolond, könnyelmű,
Hogy áldozatot nem hozhat,
És hogy pillangó-szerelmű;
Amde szép. Utána ennyit
Hogyha tétlél, biztos lehetsz:
Nem haragszik egy szemernyit
És nyugodtan tovább mehetsz.

De mondd csak: gyöngéd, erényes,
Megvan minden jószág benne,
S az elméje okos, fényes,
Ha akarná, tudós lenne;
De sajnos rút. E kicsiny szót
Ha aztán utána teszed:
Mondtál róla bármennyi jót,
Soha meg nem bocsát neked.

Cornélius.

A legnagyobb az a boldogtalanság, a melyet boldogságnak mímélünk.

Erény, — csak pusztá szó, mondja Brutus és megöli magát; Cajus megjegyzi a mondást s betör, rabol és a lopott pénzen lerészegedik.

Lelkiismeret nélkül élni: lehet a legmagasabb és lehet a legmélyebb foka az életnek; a lelkiismeret megszűnik az istenségben, de elnémul az állatban is.

Közös barát nem fűz egymáshoz két embert; közös elenség igen.

A dongóméh, bár jázmint szopogat,
A méze azért még se ér sokat.

Tatár mondás.

Nincs olyan okos ember, akit a szerelem meg nem boldontana, de nem okos az, aki nem szerelmes.

Pascal.

Mint óriási lépcső,
Olyan ez a világ.
Az ember vagy lemegy rajt',
Vagy a magasba hág.

Olasz mondás.

(Folytatjuk.)

Nyílttér. *)

Foulárd-selyem 65 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni chinai, stb. legújabb mintázatok és színekben, valamint fekete, fehér és színes „**Henneberg selyem**“ 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát fogyasztóknak** postabér és vámmentesen, valamint házhoz szállítva — **mintákat pedig postafordultával** küldenek

Henneberg G. selyemgyárai cs. és kir. ud. vari szállító
Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelőssége nem vállal a szerk.

Szám. 1865—1899 tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkvi hatóság közhírré teszi, hogy Pátitia Rubin gyulafehérvári lakos végrehajtónak Bogdán Petru a Tomi metesdi végrehajtást szenvedő ellen 248 frt tőke követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a metesdi 3 sz. tjkvben A + 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12. összesen 447 frt. becsárban az árverést elrendelte és hogy a fent megjelölt ingatlanok **az 1899 évi szeptember hó 12-ik napján d. e. 9 órakor** Metesd községében a község házábanál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is elfog adadni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. 60. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. 60. t. cz. 107 §-a értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint telekkvi hatóságtól.

Kelt Gyulafehérvárt 1899. évi. április hó 15-én.

A kivonat hitelességét igazolja:

Nagy Kálmán tkvi kiadó.

Sz. 2827—1899. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkvi hatóság közhírré teszi, hogy Steváriu Anna és társai végrehajtónak Zdvengya Avram és Sanfira alvinczi lakosok végrehajtást szenvedő ellen 300 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az alvinczi 247 sz. tjkvben A + 9. 10. 11. rdsz., a 12 rdsz. az 1825 sztjkvben, a 13 rsz. az 1826 sztjkvben összesen 338 frt. becsárban az árverést elrendelte, és hogy a fent megjelölt ingatlanok **az 1899. évi szeptember hó 19-ik napján d. e. 9 órakor** Alvincz községházánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is elfognak adadni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. 60 t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint telekkvi hatóságtól.

Kelt Gyulafehérvárt 1899. évi június hó 22-én.

A kivonat hitelességét igazolja.

Nagy Kálmán, tkvi kiadó.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, osztnál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Sz. 3039—1899. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkvi hatóság közbiré teszi, hogy Berl Moritz végrehajtónak Lázár Betti szül. Baruch gyfehérvári lakos végrehajtást szenvedő ellen 364 ft 72 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a gyfehérvári 385 sz. tkjvben A + 4. rdsz. 1/6-od része, a gyfehérvári 930 sz. tkjvben A + 1. rdsz., 1/60 részére összesen 454 ft 58 kr. becsárban az árverést elrendelte és hogy a fent megjelölt ingatlanok az 1899 évi október hó 9-ik napján d. e. 9 órakor gyfehérvári tkvi hivatalnál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. 60. tcz. 42 § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak, az 1881. 60. t. cz. 170 §-a értelmében a bíróságnál történt előleges elhelyezéseiről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint telekkvi hatóságtól.

Kelt Gyulafehérvárt 1899. évi május hó 12-én.

A kivonat hitelességét igazolja

Nagy Kálmán, tkvi kiadó.

Raktár minden gyógyszerertárban.

A SZÉPSÉG

eme'ésére, tökéletesítésére és fentartására legkittünőbb, teljesen ártalmatlan vegytiszta és zsírmintes készítmény a

Margit-Crème.

Hatása meglepő.

Pár nap alatt szünteti szeplőt, májfoltot, pörsest, pattanást, bőrtápkát (mitessz) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is üde, bájos arczszínt kölcsönöz.

Dr. Mosengeil és Metzger hírneves tanárok az arczon levő ráncokat masszage által tüntetik el. Erre kiválóan alkalmas a Margit-Crème. Ha az arczot napoként Margit-Crémme masszirozzuk nemcsak a szeplők, májfoltok és egyéb arcztisztatlanságok tűnnek el, hanem a ráncok, himlőhelyek és egyéb rendellenességek, melyeket öregség, gondok, betegség stb. okoztak.

Övszer a nap és szél befolyása ellen. Nappal is használható. Nagy tégely 1 ft., kicsi 50 kr.

Margit hölgypor 60, Margit szappan 35. Margit fogpép (Zahn pasta) 50 kr.

Rosetter hajregenerator az ősz hajnak eredeti színt adja vissza 1 ft.

Hajszőkítő bármily haját aranysszökre fest 50 kr. és 1 ft.

Tanochinin pomade legjobb hajápoló és növesztő 35 és 50 kr.

Világosvári Bohus bajuszpedrő délezeg, szép hajusz nevelésére 25 és 55 kr.

FÖLDESKELEMEN

Arad, D. edék Ferencz-utca 12

Bel- és külhoni gyógyszerészi és higiénikus különlegességek, kötszerek, tojette cikkek raktára. Telefon 111. sz.

Főraktár GÓTH GYULA Gyulafehérvárt.

3 frton felüli rendelmények bérmentve küldetnek.

Csak akkor valódi, ha minden doboz címeres védjeggyel van lezárva.

Ha őszül a haja

* úgy használja *

Hair
Regeneratort,
mely nem hajfestő, de a hajzat eredeti színét visszaadó kitünő hatású szer.

Üvegje 1 ft.

Egyedül:

ZOLTÁN BÉLA

udv. szállító gyógyszerertárban.

BUDAPEST,

V., Nagykorona-utca 23.

Művészeti látképes

Levelező-Lapok

nagy választékban

megérkeztek és kaphatók

lapunk kiadóhivatalában